

УДК 330.34:332.142

JEL Classification: O10; O15; R11

DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.240537>

Ханін С. Г.

кандидат економічних наук
ORCID ID: 0000-0003-1520-9504Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

INTELLECTUAL AND INNOVATIVE DETERMINATES OF DEVELOPMENT OF REGIONAL ECONOMIC SYSTEMS

В статті розглянуто концептуально-наукові підходи та сучасні трактування інтелектуально-інноваційного розвитку економічних систем. Критичний аналіз існуючих публікацій щодо характеристик інтелектуально-інноваційних процесів в економіці дав можливість визначити умови та заходи активізації інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональних економічних систем в сучасних умовах. Встановлено, що в наукових публікаціях існує неузгодженість між пріоритетністю інтелектуального та інноваційного розвитку, це дало можливість зазначити, що інтелектуально-інноваційні зрушення в економічному просторі регіону провокуються появою та комерціалізацією інновацій. До ключових функціональних особливостей інтелектуально-інноваційного розвитку регіонів віднесено: взаємопослідовність та взаємодоповнення інноватики та інтелектуалізації; локалізацію інновацій у бізнес-структурах та освітньо-наукових центрах регіону; мотиватори активізації детермінант, якими виступають цифровізація та соціалізація сучасних технологій; організаційні фактори у вигляді нових технологій виробництва та реалізації продукції, а також доступність технічних засобів комунікації та інформатизації. Основним регулятором стратегічного розвитку регіонів є когнітивне сприйняття в інституційному середовищі регіону; формування нової цінності в економічній системі регіону за рахунок результативності інформаційних комунікацій та інтелекту. Встановлено, що розподіл ресурсів у регіоні між окремими територіями реалізується за інвестиційними стратегіями інтелектуально-інноваційного розвитку. Зазначені функціональні властивості деталізовано в виокремлених інтелектуальних та інноваційних факторах впливу на регіональну економічну систему. З урахуванням функціональних особливостей та факторів впливу інтелектуально-інноваційних детермінант автором визначено орієнтири їх реалізації у розвиткових процесах регіонів. Це дозволило сформулювати напрями забезпечення результативності реалізації інтелектуально-інноваційних детермінант, серед яких: послідовність та пріоритетність внутрішньо-регіональних кластерних утворень, що забезпечують конкурентоспроможність регіонів на національному та міжнародному рівнях; стратегічне управління інвестиційним процесом, вдосконалення інвестиційно-кредитного середовища, надання гарантій та преференцій для інвесторів у пріоритетні сфери регіональної економічної політики тощо.

Ключові слова: інтелектуально-інноваційні детермінанти, інновації, інтелектуалізація, активізація, регіональна економічна система, розвиток, функціональні особливості.

The article considers conceptual and scientific approaches and modern interpretations of intellectual and innovative development of economic systems. Critical analysis of existing publications on the characteristics of intellectual and innovative processes in the economy made it possible to determine the conditions and measures for activating the intellectual and innovative determinants of regional economic systems in modern conditions. It is established that in scientific publications there is a discrepancy between the priority of intellectual and innovative development, which made it possible to note that intellectual and innovative changes in the economic space of the region are provoked by the emergence and commercialization of innovations. The key functional features of intellectual and innovative development of the regions include: consistency and complementarity of innovation and intellectualization; localization of innovations in business structures and educational and research centres of the region; motivators of activation of determinants, which are digitalization and socialization of modern technologies; organizational factors in the form of new technologies of production and sales, as well as the availability of technical means of communication and information. The main regulator of strategic development of regions is cognitive perception in the institutional environment of the region; formation of new value in the economic system of the region due to the effectiveness of information communications and intelligence. It is established that the distribution of resources in the region between individual territories is implemented according to investment strategies of intellectual and innovative development. These functional properties are detailed in the selected intellectual and innovative factors influencing the regional economic system. Taking into account the functional features and factors of influence of intellectual and innovative determinants, the author identifies the guidelines for their implementation in the development processes of the regions. This allowed to formulate directions for ensuring the effectiveness of the implementation of intellectual and innovative determinants, including: consistency and priority of intra-regional cluster formations that ensure the competitiveness of regions at the national and international levels; strategic management of the investment process, improvement of the investment and credit environment, provision of guarantees and preferences for investors in priority areas of regional economic policy, etc.

Keywords: intellectual and innovative determinants, innovations, intellectualization, activation, regional economic system, development, functional features.

Вступ. Процеси, які відбуваються у просторовій структурі країни та їх інституціональна підтримка у напрямі децентралізації владних повноважень та розвитку регіональних систем як самодостатніх економічних систем зумовлюють актуальність дослідження можливих детермінант розвитку регіонів. Диспропорції у розподілі ресурсів та динаміці розвитку регіональних економічних систем зумовлюють необхідність активізації економічного потенціалу регіонів. Також необхідно зазначити, що в умовах пандемії та вимушених локдаунів кризові явища та асиметричність розвитку економіки регіонів загострюється. Державна політика децентралізації владних повноважень має, як і будь який процес позитивні та негативні прояви. Позитивним виступає можливість самостійності прийняття рішень регіональними та місцевими органами влади спрямованих на нівелювання існуючих проблем та забезпечення стратегічного розвитку територій, що підвищує ефективність та раціональність розподілу ресурсів та цільового фінансування проектів регіонального та місцевого розвитку. Але, з іншого боку, масштабні загальнонаціональні цілі, глобальні виклики провокують необхідність консолідації ресурсів країни для їх вирішення. Це викликає певну нездоленість країни у можливості виокремлення ресурсних можливостей щодо їх задоволення та нівелювання існуючих загроз розвитку або їх наслідків.

Швидке реагування на негативні виклики глобального оточення інституціональне урегулювання динамічності змін у розвитку регіональних економічних систем стають актуальними завданнями, вирішення яких залежить від масштабів та швидкості інноваційного оновлення та інтелектуальної підтримки розробки й впровадження нових технологій, що спроможні забезпечити конкурентоспроможність регіонів. Тому постає актуальна науково-прикладна проблематика систематизації характеристик, закономірностей та принципів інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональних економічних систем в сучасних умовах.

Сучасниками-науковцями, що сформуливали теоретичні засади інноваційної теорії та інтелектуалізації розвитку вітчизняної економіки, вважають О. Амошу [1], О. Вовк [2], В. Гейця [3], С. Тульчинську [4], Л. Федулову [5]. На рівні врегулювання розвиткових процесів регіонального простору заслуговують на увагу в дослідженні інтелектуально-інноваційних детермінант наукові публікації М. Бутка і О. Попело [6], Р. Тульчинського [7], Б. Дергалюка [8] та інших.

Проте економічні та суспільні виклики останньої світової кризи та ситуація із пандемією COVID-19 поставили нові завдання. Тому необхідно формалізувати трансформовані процеси інтелектуальної та інноваційної трансформації економічних систем та їх вплив на результативність розвитку регіонів.

Метою дослідження є обґрунтування функціональних системоутворюючих особливостей впливу інтелектуально-інноваційних детермінант на результативність розвитку регіональних економічних систем в сучасних умовах економічного розвитку. Для досягнення окресленої мети було виконано такі завдання:

– аналіз існуючих підходів до виокремлення інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку;

– обґрунтування основних функціональних засад інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональних економічних систем;

– виокремлено роль детермінуючого впливу інтелектуально-інноваційного спрямування розвитку регіональних економічних систем;

– з'ясовано факторів впливу інтелектуально-інноваційних детермінант активізації економічного розвитку регіонів;

– обґрунтовано напрями реалізації інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональних економічних систем;

– окреслено ключові напрями управління інтелектуально-інноваційними детермінантами розвитку регіональних економічних систем.

Методологія. Методологічною базою дослідження інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіонів виступали загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання. Серед яких метод аналізу, синтезу, декомпозиції, монографічний та інші методи.

Результати дослідження. Сучасні процеси домінування технологій, інновацій, цифровізації та інтелектуального капіталу у формуванні вартісних, конкурентних стимулів розвитку регіональних економічних систем провокують не лише технологічні модернізаційні трансформації у галузевій структурі регіонального простору, а й детермінують пріоритети та стратегії подальшого нарощування і реалізації наявного потенціалу регіонів із урахуванням інноваційно-інтелектуального спрямування. Інтелектуально-інноваційні детермінанти розвитку регіональних економічних систем досліджуються сучасними науковцями в різних інтерпретаціях. Розглядаючи інтелектуально-інноваційні зрушення, М.А. Ажажа та Л.І. Федулова стверджують, що відбувається перехід економічних систем на інтелектуалізовану парадигму розвитку [5]. Дослідження зазначених авторів розкривають процеси перетворення знанневої активності на інтелектуальну економіку під впливом сучасних модернізаційних трансформацій. При цьому, інновації виступають активізатором інтелектуальної економіки, що проявляється через перехід виробничих, ресурсоемних виробництв економічних систем на нову знанневою продукцію. Отже, з точки зору сутності інтелектуально-інноваційні детермінанти є взаємодоповнюваними каталізаторами переходу регіональної економіки на модернізаційні процеси, що забезпечують сталість розвитку економіки регіонів.

В активізації та результативності інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку економічних систем В.Г. Воронкова віддає пріоритетну роль знанням та творчому потенціалу персоналу [9, с. 40]. Не применшуючи значення інтелектуального капіталу та компетенцій персоналу в розробці й освоєнні нових технологій, на регіональному рівні інтелектуально-інноваційні детермінанти активізуються, на нашу думку, накопиченим інтелектуальним потенціалом та вмотивованістю трудових ресурсів до модернізаційних змін в сучасних умовах.

У дослідженнях структурних зрушень регіонального економічного простору, Б.В. Дергалюк стверджує, що інтелектуально-інноваційний розвиток регіонів має бути результатом структурних змін національного господарства під впливом глобалізаційних трансформацій

[7]. Зазначений вчений розкриває систему заходів та умов, необхідних для активізації інтелектуально-інноваційної модернізації економічної системи, до яких відносять:

- встановлення щільних економічних взаємовигідних відносин між науковими та освітніми установами регіонів з секторами виробництва продукції (забезпечуючи таким чином класичний трикутник: освіта, наука, виробництво);

- інституційна підтримка технологічно-орієнтованих галузей економіки, що розробляють та реалізують інноваційні продукти, конкурентоспроможну на глобальних ринках продукцію, що спроможна дати переваги не тільки підприємствам її виробникам, а й регіонам в яких вони розташовані;

- мотивування приватного сектору економіки до виробництва інноваційної продукції, освоєння інтелектуальних цифрових технологій, у тому числі за підтримки та введення державно-приватного партнерства;

- спрямування інтелектуально-інноваційних процесів на екологічні засади сталого розвитку, що сприяє підвищенню ефективності природокористування та зменшенню негативних наслідків виробництва для довкілля [7].

Будь які інтелектуально-інноваційні зрушення в економічному просторі регіону провокуються появою та комерціалізацією інновацій у наслідок генерації та задіявання знань, інформації та інформаційних технологій. Якщо регіональна система здатна освоїти та поширити новітні технологічні рішення, що залежить від рівня інтелектуального розвитку, то відбувається прискорення процесів формування конкурентоспроможного та ефективного потенціалу її розвитку.

С.А. Тихомиров стверджує, що «інноваційний розвиток регіону – це цілеспрямований і керований процес змін в різних сферах життя, спрямований на досягнення високої якості життя на території регіону, з найменшим збитком для природних ресурсів і найбільшим рівнем задоволення поточних і перспективних колективних потреб населення та інтересів держави» [10, с. 34]. Доповнюючи, В.С. Бойченко обґрунтовує, що регіональний інноваційний розвиток є безперервним процесом змін потенціалу, що забезпечує вирішення економічних, соціальних, екологічних проблем регіону та впливає на здатність регіону до майбутнього розвитку [11, с. 25].

Такої ж думки притримуються і В.В. Білик, С.О. Біла, Я.А. Жаліло, О.В. Шевченко, В.І. Жук, котрі стверджують, що для застосування інтелектуально-інноваційної концепції регіонального розвитку необхідно забезпечувати якість життя людини у цілісній та збалансованій розв'язувальній системі окремих територій, а також відмічає роль інтегрованості регіонів у економічному просторі, максимізації використання їх потенціалу [12, с. 89; 13].

Узагальнюючи сучасні наукові дослідження сформулюємо основні функціональні особливості інтелектуально-інноваційного розвитку регіонів:

- взаємопослідовність інноваційного процесу та інтелектуалізації: забезпечення належного рівня економічної реалізованості інтелектуального потенціалу людини в регіональній економічній системі створює знання та новачі, котрі в процесах комерціалізації стають активаторами високотехнологічного виробни-

цтва та підвищують конкурентоспроможність регіонів. Поряд з тим, інновації на зовнішніх ринках, конкурентна середа та швидке розповсюдження знань та інновацій провокують необхідність нових знань та інновацій. В сукупності інтелектуальний потенціал регіонів та впровадження інновацій активізують:

- структурні зміни та перерозподіл капіталу в регіональному просторі;

- розподіл ресурсів в інтелектуально-інноваційних потоках технологій відбувається відповідно інвестиційним стратегіям інституційного урегулювання між економічними сферами регіону для забезпечення стійкого економічного розвитку;

- осередками інтелектуально-інноваційної активізації розвиткових процесів стають науково-виробничі бізнес-структури, центри інноваційних розробок та комерціалізації новацій, дослідницькі університети, науково-технологічні установи;

- соціалізація цифрових процесів, котра провокує масовість інтелектуалізації та цифровізації соціальних й економічних комунікацій, візуалізацію та динамічність технологій штучного інтелекту, підвищення інноваційної культури населення;

- розширення доступності інтелектуально-інноваційного простору: достовірність інформації, поширення новітніх технічних засобів комунікації та інформатизації, мережі Інтернет;

- розвиток когнітивної парадигми економіки, що спровоковано унікальністю кожного споживача, задіяння психологічних інструментів регулювання суспільного сприйняття результативності політико-економічного розвитку регіонів та спрямування у інноваційно-інтелектуальному напрямі розвитку;

- формування ринкової вартості та цінності продукції через використання інтелектуального капіталу, створення нових технологій виробництва, реалізації та комунікацій на регіональних ринках.

Авторське бачення функціональних особливостей інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональних економічних систем візуалізовано на рисунку.

З огляду на формалізовані особливості інтелектуально-інноваційних детермінант регіонального розвитку можемо виокремити роль детермінуючого впливу інтелектуально-інноваційного спрямування розвитку регіональних економічних систем, а саме:

- тенденції масовості та безперервності освіти впродовж життя індивідууму – впливають на нарощування особистісних компетенцій та їх адаптивність під швидкоплинними зміни економічного середовища;

- розвиток навичок та швидке освоєння технологій людиною для забезпечення нових базових потреб (насамперед, комунікаційних та споживачьких) – впливають на розвиток маркетингових технологій, цифровізацію економічних відносин, соціалізацію ІТ-комерції;

- запровадження когнітивних, ментальних інструментів регулювання суспільно-економічних поглядів у регіонах впливає на формування цінностей та запитів населення;

- розвиток інституційно-правового регулювання обігу та оцінки нематеріальних активів, у тому числі, інтелектуального капіталу формує вартісні та конкурентні характеристики економічної системи регіону;

- поширення цифрових технологій, технічних систем та процесів розкриває економічні можливості при-

скорення оборотності активів та формування нових економічних переваг у функціонуванні економічної системи регіону під впливом інтелектуалізації;

– інтелектуалізації та доступності інформації стають мотиваторами для формування специфічних характеристик регіонального простору на окремих територіях, що в подальшому формує нову продукцію для туристичної, видобувної та промислової, транспортної галузей, а також впливає на якість надання комунальних, інфраструктурних, рекреаційних, культурно-просвітницьких послуг;

– створення економічних характеристик та формування ціннісноформуючих властивостей інтелекту впливає на переосмислення екологічних, енергетичних та соціальних пріоритетів у бізнес-середовищі регіону, що формує нові розвиткові стимули та впливає на загальну ефективність і просторовість регіональної економічної системи.

До факторів впливу інтелектуально-інноваційних детермінант активізації економічного розвитку регіонів, слід віднести наступні:

– розвиток новітніх технологій виробництва, енерго- та ресурсозбереження, екологізації, що формують результативність та імідж регіону в національній економічній системі та за її межами, оскільки за умов процесів децентралізації регіони набувають суб'єктності на світовому ринку;

– інноваційне співробітництво та спільні науково-інноваційні проекти з розробки та комерціалізації інновацій як на національному, так і на міжнародному рівнях;

– доступність ринків інноваційної продукції та активізація інтелектуального потенціалу формує для регіональної економіки не лише конкурентні переваги, а й вимагає високого рівня міжнародних комунікацій, якості та збалансованості у виробничій та інфраструктурній сферах;

– співробітництво у інноваційній сфері стає для регіонів фактором збалансованості соціально-економічного розвитку як високотехнологічних, урбанізованих, так і віддалених сільських територій, що провокується синергією розвитку, у тому числі за рахунок смартспеціалізації;

– впровадження інновацій та відповідна модернізація вимагають інтенсифікації та утворення нових господарюючих структур на основі задіявання інтелектуального капіталу, що провокує нарощування потенціалу та економічних систем у регіональному просторі;

– для нарощування конкурентоспроможності у зовнішньому середовищі регіонам необхідно першочергово задовольняти запити і потреби у внутрішньому просторі – результативна реалізація заданої цілі за рахунок інноваційної активності провокує розвиток технологій, збереження ресурсів, екологічної стабільності та формування конкурентних компетенцій у населення.

Отже, реалізація інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональної економіки має бути орієнтована на:

– прискорення інтелектуалізації та цифровізації економічних процесів регіонального простору;

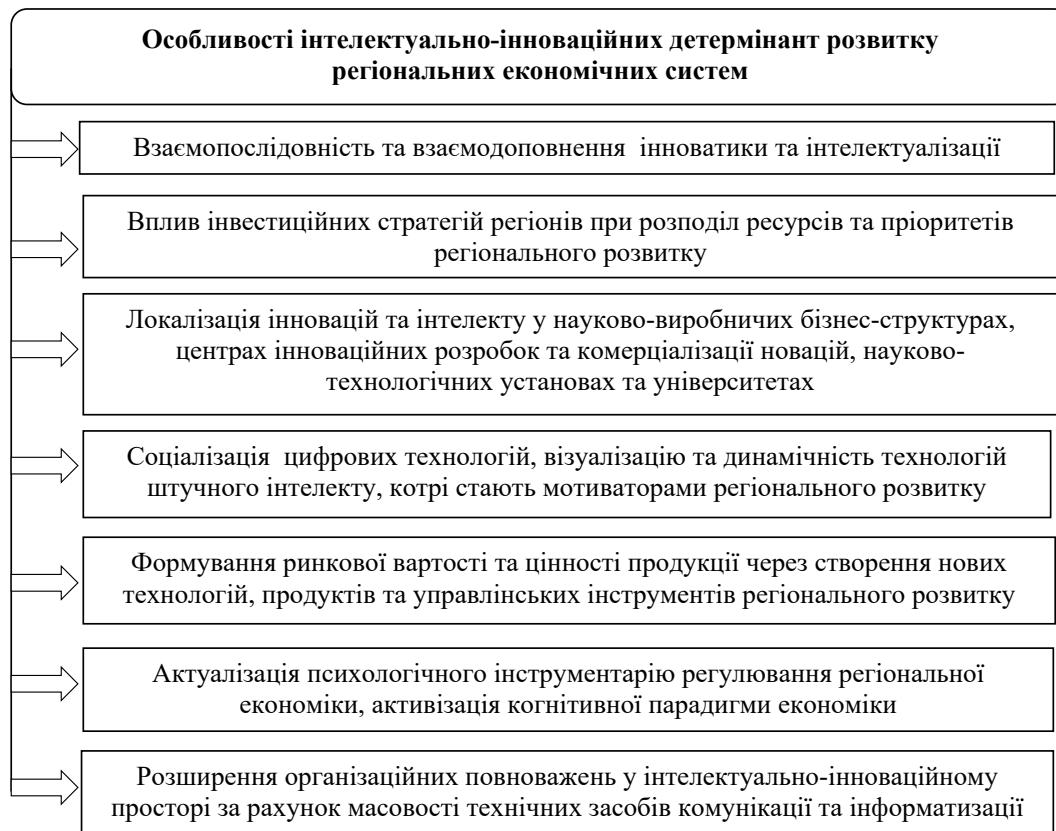

Рисунок 1 – Особливості інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональних економічних систем

Джерело: сформовано автором

– формування мотиваційного середовища для нарощування інтелектуального потенціалу, компетенцій у населення, їх збереження у внутрішньо-економічному просторі регіону, розвиток стимуляторів інтелектуально-інноваційного розвитку економічних бізнес-структур та соціально-корпоративної відповідальності;

– створення конкурентних переваг інноваційного характеру для виробничої, соціальної та інфраструктурної структур регіональної економіки;

– збалансованість та узгодженість в інтелектуально-інноваційному розвитку окремих територій регіонального економічного простору із урахуванням унікальних особливостей економічного простору;

– стратегічно-орієнтовані сектори регіональної економіки із механізмом розподілу ресурсів та преференцій стимулювання мають визначатись з урахуванням аналізу результативності реалізації інтелектуально-інноваційних детермінант;

– формування інвестиційної привабливості та економічного потенціалу для ресурсозабезпечення інтелектуально-інноваційного розвитку регіону.

Висновки. З огляду на зазначене, до ключових завдань управління інтелектуально-інноваційними детермінантами розвитку регіонального економічного простору регіону потрібно віднести:

1. Формалізація інституційного середовища, що стимулюватиме інтелектуально-інноваційний розвиток регіону в умовах децентралізації владних повноважень;

2. Послідовність та пріоритетність внутрішньо-регіональних кластерних утворень, що забезпечують конкурентоспроможність регіонів на національному та

міжнародному рівнях. При цьому, необхідно стимулювати та мотивувати міжнародні проекти з інтелектуалізації та інноваційного розвитку;

3. Стратегічне управління інвестиційним процесом, вдосконалення інвестиційно-кредитного середовища, надання гарантій та преференцій для інвесторів у пріоритетні сфери регіональної економічної політики;

4. Реалізація економічного потенціалу та експортних потужностей регіональної економіки для формування нових інноваційних продуктів;

5. Забезпечення енерго- та ресурсозбереження, реалізації екологічно-інноваційних проєктів для збереження рекреаційного середовища та природних ресурсів;

6. Збалансування фінансової системи місцевих, регіональних та державного бюджетів для формування фінансових джерел і резервів для реалізації інноваційних проєктів, соціалізації процесів інтелектуального розвитку населення регіону.

В результаті проведеного дослідження було визначено особливості, функціональні властивості та напрями активізації інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіональної економічної системи. Це дозволило формалізувати економічні та інституційні орієнтири стратегічного управління і врегулювання реалізації детермінант для забезпечення збалансованості, конкурентоспроможності та результативності розвитку регіональної економічної системи.

Подальші дослідження функціональних особливостей інтелектуально-інноваційної детермінанти необхідно проводити в площині формалізації економічного інструментарію аналізу їх впливу на результативність розвитку регіональної економічної системи.

Література:

1. Амоша О. Інноваційний шлях розвитку економіки України: проблеми та рішення. *Економіст*. 2005. № 6. С. 25–33.
2. Гесць В. Інноваційні перспективи України. Харків : Константа, 2006. 272 с.
3. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика : монографія. За ред. Л.І. Федулової. Київ : Основа, 2005. 552 с.
4. Тульчинська С.О. Перспективи та домінанти розвитку інтелектуально-інноваційної системи регіонів України : монографія. Херсон : Вид-во "ПП Вишемирський В.С.", 2014. 210 с.
5. Вовк О.М., Кучерук Г.Ю. Ресурсне забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку потенціалу авіапідприємства. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. 2015. Вип. 32. С. 91–99.
6. Бутко М.П., Попело О.В. Інтелектуальний капітал як чинник модернізації регіонального економічного простору : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф. 2014. 218 с.
7. Дергалюк Б.В. Роль інтелектуального капіталу для здійснення структурної модернізації регіональної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. Вип. 5–6. С. 17–20.
8. Тульчинський Р. В. Детермінанти становлення нового регіоналізму: теорія, методологія, практика : монографія. Херсон, Вид-во «ПП Вишемирський В.С.», 2018. 400 с.
9. Воронкова В.Г. Формування інноваційного управлінського потенціалу в контексті соціального простору міста. *Збірник наукових праць ДонДУУ: "Соціологія управління". Серія "Спеціальні та галузеві соціології"* Т. VIII. Вип. 3 (80). Донецьк : ДонДУУ, 2007. С. 391–397.
10. Тихомиров С.А., Проскура Д.В. Інноваційне управління регіонального розвитку. *Інновації*. 2005. № 7. С. 31–36.
11. Бойченко В.С. Регіональний інноваційний розвиток: сутність, суб'єкти, цілі та пріоритети. *Бізнес-Інформ*. 2011. № 8. С. 23–26.
12. Білик В.В. Теоретична концептуалізація інноваційного управління розвитком регіону. *Причорноморські економічні студії*. Вип. 35. 2018. С. 88–91.
13. Біла С.О., Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Жук В.І. та ін. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні: аналіз. доп. /за ред. С.О. Білої. Київ : НІСД, 2011. 80 с.
14. Вовк О.М. Детермінанти модернізації підприємств інфраструктурної сфери: теорія, методологія, практика: монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 480 с.
15. Перепелюкова О.В., Тульчинська С.О., Дергалюк Б. В. Інтелектуальна складова інноваційної моделі економічного зростання регіонів. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26. Ч. I. С. 144–147.
16. Дергалюк Б. В., Тульчинська С.О., Перепелюкова О.В. Структурні зміни в економіці регіонів як запорука економічного зростання. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 215–219.
17. Тульчинська С.О., Шашина М.В., Тульчинський Р.В. Особливості понятійно-категоріального апарату теорії регіональної економіки. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 6 (18). С. 259–264.

References:

1. Amosha, O. (2005). Innovatsiynny shlyakh rozvytku ekonomiky Ukrainy: problemy ta rishennya [Innovative way of economic development of Ukraine: problems and solutions]. *Economist*, no. 6, pp. 25–33.
2. Geets, V. (2006). Innovatsiynni perspektyvy Ukrainy [Innovative prospects of Ukraine]. Kharkiv: Konstanta. (in Ukrainian)
3. Fedulova, L. (2005). Innovatsiynny rozvytok ekonomiky: model, systema upravlinnya, derzhavna polityka [Innovative economic development: model, management system, public policy]. *Osnova*. (in Ukrainian)
4. Tul'chyn's'ka, S.O. (2014). Perspektyvy ta dominanty rozvytku intelektual'noinnovatsijnoi systemy rehioniv Ukrainy, PP "Vishemirsky", Kherson, Ukraine.
5. Vovk, O.M. and Kucheruk, H.Yu. (2015). Resursne zabezpechennja investycijno-innovacijnogho rozvytku potencialu aviapidpryjemstva. *Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnoho ekonomiko-tehnologichnoho universytetu transportu*, no. 32, pp. 91–99. (in Ukrainian)
6. Butko, M.P., Popelo, O.V. (2014). Intelektual'nyy kapital yak chynnyk modernizatsiyi rehional'noho ekonomichnoho prostoru [Intellectual capital as a factor in the modernization of the regional economic space]. Nizhyn: Aspect-Polygraph. (in Ukrainian)
7. Dergalyuk, B.V. (2020). Rol' intelektual'noho kapitalu dlya zdiysnennya strukturnoyi modernizatsiyi rehional'noyi ekonomiky [The role of intellectual capital for the structural modernization of the regional economy]. *Investments: practice and experience*. Vol. 5–6. P. 17–20. (in Ukrainian)
8. Tulchinsky, R.V. (2018). Determinanty stanovlennya novoho rehionalizmu: teoriya, metodolohiya, praktyka [Determinants of the formation of a new regionalism: theory, methodology, practice]. Kherson, Publishing House "PE Vyshehirsky VS". (in Ukrainian)
9. Voronkova, V.G. (2007). Formuvannya innovatsiynoho upravlins'koho potentsialu v konteksti sotsial'noho prostoru mista [Formation of innovative managerial potential in the context of the social space of the city]. *Collection of scientific works of DonSU: "Sociology of management". Series "Special and branch sociologies"*. Vol. VIII. Vip. 3 (80). P. 391–397. (in Ukrainian)
10. Tikhomirov, S.A., Proskura, D.V. (2005). Innovatsyonnoe napravlenye rehional'noho rozvytyya [Innovative direction of regional development]. *Innovations*. № 7. P. 31–36. (in Ukrainian)
11. Boychenko, V.S. (2011). Rehional'nyy innovatsiynny rozvytok: sutnist', sub'yekty, tsili ta priorytety [Regional innovation development: essence, subjects, goals and priorities]. *Business Inform*. № 8. P. 23–26. (in Ukrainian)
12. Bilyk, V.V. (2018). Teoretychna kontseptualizatsiya innovatsiynoho upravlinnya rozvytkom rehionu [Theoretical conceptualization of innovative management of regional development]. *Black Sea Economic Studies*. Vol. 35. Pp. 88–91. (in Ukrainian)
13. Bila, S.O., Zhalilo, Ya.A., Shevchenko, O.V., Zhuk, V.I. etc. (2011). Innovatsiynni pidkhody do rehional'noho rozvytku v Ukraini [Innovative approaches to regional development in Ukraine]. Kyiv: NISS. (in Ukrainian)
14. Vovk, O. (2020). Determinanty modernizatsiyi pidpryemstv infrastruktturnoyi sfery: teoriya, metodolohiya, praktyka [Determinants of modernization of enterprises in the infrastructure sector: theory, methodology, practice]. FOP Maslakov. (in Ukrainian)
15. Perepeliukova, O.V., Tulchynska, S.O., Derhaliuk, B.V. (2019). Intellectual component of the innovative model of economic growth of regions. *International Economic Relations and the World Economy Series*. Vol. 26. No. 1. P. 144–147.
16. Derhaliuk, B.V., Tulchynska, S.O., Perepeliukova, O.V. (2018). Structural changes in the economy of the regions as a guarantee of economic growth. *Prychornomorski ekonomichni studii*. Vol. 31. Pp. 215–219.
17. Tulchynska, S.O., Shashyna, M.V., Tulchynskyi, R.V., (2018). Features of the conceptual and categorical apparatus of the theory of regional economy. *Ekonomichnoho visnyka Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*. Vol. 6 (18). P. 259–264.